

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Доц. д-р Стоян Кирилов Танчев, преподавател в ЮЗУ „Неофит Рилски“- Благоевград;*
Научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: *Елена Владимирова Панайотова*
Тема на дисертационния труд: *Предизвикателства, рискове и ефекти от влизането на България в Еврозоната*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №633/28.02.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Финанси“ при Финансово-счетоводния факултет на УНСС по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1054/30.03.2018 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 12.03.2018-12.03.2022 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията представлява самостоятелен авторски труд. Отличава с обективност, логическа последователност и задълбоченост от теоретичен и емпиричен характер и завършва с обективни изводи и препоръки. Разработката е структурирана в следната последователност- въведение, четири глави, заключение, използвана литература и приложения с общ обем от 188 стандартни страници. В основния текст са представени 53 фигури, 15 таблица и 2 схеми с резултати от изчисления. Библиографска

справка показва, че са използвани 118 източника от които 40 на български език и 78 на английски език.

Дисертационният труд е посветен на значим и актуален проблем, които разглежда предизвикателствата, рисковете и ефектите от влизането на България в еврозоната. Ползите от приемането на еврото за икономиката на България са свързани с премахване на транзакционните разходи, елиминиране на риска от несигурността в колебания на обменните курсове, понижение на безработицата и лихвените проценти, увеличение на инвестициите и потреблението, запазване и поддържане на устойчива финансовата стабилност. Освен предписваните ползи обаче съществуват и някои рискове. Такива например са- невъзможност на централната банка да определя самостоятелно своите лихвени проценти, вероятност от повишаване на ценовото равнище и рискове свързани с асинхронност на бизнес цикъла с останалите страни от еврозоната.

В съдържателен план докторантът е извел структурирано конкретни доводи, които убедително обосновават актуалността и значимостта на темата на дисертацията. Обектът и предметът на дисертационния труд са правилно дефинирани. Докторант Елена Панайотова защитава тезата, че *„Членството на България в еврозоната ще доведе до положителни ефекти върху основни макроикономически показатели за България, а именно по-висок износ и по-висок ръст на БВП, както и ще подобри благосъстоянието на икономическите агенти, кредитния рейтинг на страната и ще допринесе за по-бързата реална конвергенция към страните от еврозоната“*.

Целта на дисертационния труд е да се направи цялостна оценка на ефектите за България от присъединяването в еврозоната и да се докаже изследователската теза, че членството на България ще има положителен ефект върху основни макроикономически показатели и ще доведе до по-висок икономически растеж за страната. Елена Панайотова сама формулира четири изследователски хипотези, които в последствие проверява посредством емпирични изследвания. Поставя и девет изследователски задачи, като тяхното решаване според докторанта, ще позволи реализацията на поставената цел в дисертационния труд. Ограниченията по място, време и обхват на изследването са ясно и конкретно посочени. Използваният методически инструментариум е релевантен и адекватен на изследвания икономически проблем.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В дисертационния труд са използвани различни методи и подходи за доказване на защитаваната теза. Докторант Елена Панайотова разучава и

последователно прилага- теоретико-методологичен метод, сравнителен анализ, синтез и индукция, критичен анализ и историко-логически подход.

За емпиричната част на дисертационният труд са използвани иконометричен и статистически анализ. Анализирани са макроикономическите променливите- безработица, лихвени проценти по кредити за домакинства, лихвени проценти по кредитите на нефинансови предприятия, преки чуждестранни инвестиции и БВП. За изчисление на коефициентите е използван векторен модел с корекция на грешката (Vector Error Correction Model, VECM). Използван е и графичен метод за илюстриране на техническия анализ на иконометричното изследване. За емпиричния анализ докторант Елена Панайотова сама събира и обработва статистическите данни. Последователно прилага всички необходими тестове за проверка на данните, които са неизменно условие при избора на иконометричен метод. С оглед на проведените тестове считам, че използваният векторен модел е правилно приложен. Резултатите от регресионното уравнение са правилно коментирани от докторанта. Особено ценна част на емпиричния анализ са извършените прогнози с които докторантът отговаря на формулирания обект в дисертацията.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторант Елена Панайотова е формулирала пет научни приноса, които са:

1. Обогаляване на съществуващата специализирана икономическа и финансова литература по отношение на разширяването на еврозоната и присъединяването на нови държави в частност – България.
2. Сравнителен и критичен анализ на готовността на България за членство в еврозоната и съпоставяне с готовността и на други страни с дерогация, както и сравнение на основни макроикономически показатели и политики на България с последните присъединили се страни към еврозоната.
3. Извеждане, систематизиране, оценка и анализ на ползите и разходите за България от присъединяването към еврозоната.
4. Разработване на самостоятелен иконометричен модел за прогнозиране на БВП на България и конструирането на симулационен модел, включващ предполагаемия ефект върху износа на стоки и услуги и БВП на България след присъединяване към Еврозоната. С помощта на разработените модели се показват положителните ефекти от членството в Еврозоната върху основни макроикономически показатели.
5. Формулиране на препоръки с практическа насоченост за въвеждането на еврото в България след действащ паричен съвет.

Изведените приносните моменти са релевантни и обективно потвърждават изпълнението на поставените цели и задачи на изследването.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Елена Панайотова е представила четири публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Представените публикации са 2 бр. статии в научни списания и 2 бр. доклади от научни конференции. Всички публикации отразяват теоретични изводи и емпирични резултати на отделни части на дисертацията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на всички нормативни изисквания и адекватно представя структурата, съдържанието и научния принос на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Рецензираният труд е един сериозен опит за задълбочено изследване на проблемите, свързани с ползите и рисковете за българската икономика след присъединяването към еврозоната. Нямам съществени критични бележки. Към докторанта имам следните въпроси:

- Според направения обстоен анализ на теорията за оптимална валутна зона смятате ли, че членството на България в еврозоната е оправдано?

- Как смятате, че ще се отрази липсата на парична политика при управлението на финансови кризи?

8. Заключение

Представеният от докторант Елена Панайотова дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. На базата на установените научни приноси и достойнства на дисертационния труд изразявам своето положително становище и предлагам на членовете на Уважаемото научно жури на Елена Панайотова да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор” по научната специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”, професионално направление 3.8. Икономика.

10.04.2025 г.
Благоевград

Подпис: